

شناسایی هدف پنجم

معاون آموزش ابتدایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی دوره‌ی ابتدایی و متوسطه‌ی نظری سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی از تغییرات برنامه‌ی درسی پایه‌ی پنجم می‌گوید

محمود یحیوی

اشاره

جریان تغییرات برنامه‌ی درسی و مطابقت آن با اسناد بالادستی و همچنین هم‌سویی آن با کتاب درسی و نمودی که باید داشته باشد، از نکات ظریفی است که در طی چهار ویژه‌نامه‌ی «هم‌سوزی»، از زیر و بم آن آگاهی یافتید. این تغییرات مراحل متعددی را گذراندند و بنابر مستندات، آموزگاران نیز در آن دست داشته‌اند.

در سال جاری، با تغییرات محتوای دروس پایه‌ی پنجم روبه‌رو هستیم. چون ضرورت دارد گزارشی از این تغییر محتوا یا مصوبات را در مجله بیاوریم، لذا در گفت‌و‌گویی کوتاه با دکتر فاطمه رضانی، معاون آموزش ابتدایی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی، به بررسی چگونگی کار پرداختیم.

آیا در پایه‌ی پنجم نیز به جایگاه آموزگار، یادگیری مستمر، الگوهای تربیتی و غیره توجه داشته‌اید؟

بله، سال‌هاست به این موارد توجه می‌شود، زیرا مؤکد اسناد بالادستی است. از جایگاه‌های آموزگاران آن است که خودشان بخشی از محتوا را تولید کنند و اگر هم محتوای موجود را با شرایط و اقتضات دانش‌آموز منطقه‌ی مورد نظر خود منطبق نبینند، با حفظ هدف و اصول حاکم بر انتخاب و سازمان‌دهی محتوا، خودشان به انتخاب یا تولید محتوای جدید دست بزنند. اگر به نمونه‌های موجود در راهنمای معلم هم مراجعه شود، ملاحظه می‌شود که آنجا هم خواسته شده است آموزگاران طراحی‌های دیگری انجام دهند. در فیلم‌های آموزشی نیز برنامه‌ها و اهداف تشریح می‌شوند و تلاش می‌شود آموزگاران بر اهداف اشراف یابند. این‌ها خط سیر گذشته و حال تغییرات هستند.

با آموزگاران چه صحبتی دارید؟

در تغییرات، آنچه مورد نظر ماست، بیشتر آن است که با شناخت اهداف به انجام فعالیت‌های تازه‌ی هم‌سو بپردازند. در این صورت و با شناخت اهداف برنامه، اگر در یادگیری بچه‌ها مشکلی پیش آید، معلم به راحتی در تکمیل برنامه می‌کوشد و با ارزشیابی به رفع مسئله‌ی پیش آمده اقدام می‌کند. اگر نشانه‌های دقیقی از وضعیت دانش‌آموزان به دست آید، کار ارزشیابی نیز به ثمر می‌نشیند.

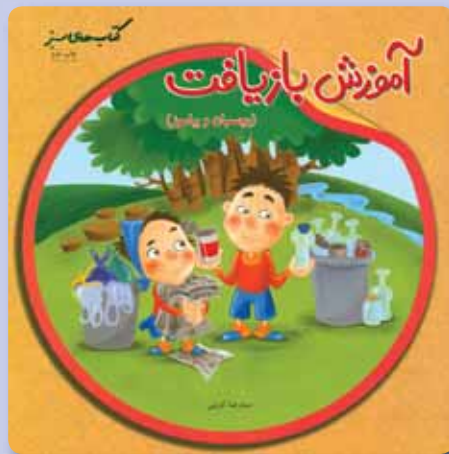
نکته‌ی دیگر این است که در دوره‌ی ابتدایی، اهداف خاص رشته‌های علمی موردنظر نیستند. در این دوره، بر مهارت‌های پایه‌ی یادگیری، قدرت مشاهده، مهارت پرسشگری و شناخت منابع پاسخ تأکید می‌شود و مثلاً

خانم دکتر رضانی آیا از تغییرات کتاب‌های درسی پایه‌های اول تا چهارم ابتدایی بازخوردی دارید تا نتایج آن را در پایه‌ی پنجم به کار ببندید؟

پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش از همان ابتدا موظف شده است به تغییرات و نتیجه‌ی تحولات هم‌سوزی رسیدگی و آن‌ها را ارزیابی کند. باید ببینیم که آیا کتاب‌های ما با شرایط اجرا هم‌خوانی دارند و نظر آموزگاران در این باره چیست؟ در واقع، مسیر ما در اجرای تغییرات کتاب درسی همانی است که از ابتدا شروع شده و در پایه‌ی پنجم هم ادامه دارد. اما این را هم می‌دانیم که دانش‌آموزان هر پایه تفاوت‌ها و توانایی‌هایی دارند که در تألیف کتاب به آن‌ها هم نظر داریم.

آموزش بازیافت (بچسبان و بیاموز)

شهلا فهیمی

نویسنده: سیدرضا کروی

ناشر: شرکت انتشارات فنی ایران (۸۸۵۰۵۰۵۵-۰۲۱)

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲

قیمت: ۲۵۰۰ تومان

امروزه توجه به حفظ محیط‌زیست و محدودیت‌های مواد اولیه و منابع طبیعی در زمره‌ی وظایف اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی همگان است. استفاده‌ی بی‌رویه از معادن و منابع طبیعی، علاوه بر از بین بردن سرمایه‌های موجود، چرخه‌ی زیستی و طبیعی را به هم می‌زند و با ایجاد آلودگی‌های خاک و آب‌وهوا، به نابودی حیات منجر خواهد شد. البته باید دانست، کودکان بیشترین قربانی ناهنجاری‌های محیط‌زیستی‌اند و لذا بهترین و مؤثرترین گروه در جامعه برای آموزش دیدن درباره‌ی محیط‌زیست به‌شمار می‌روند. حفاظت از محیط‌زیست عادت است که باید از کودکی آموخته شود تا به باور ذهنی تبدیل شود. این باور کودک را موظف می‌کند از یگانه زیستگاهی که در آن زندگی می‌کند، به بهترین شکل ممکن نگاه‌داری کند. یکی از اقدامات اساسی در این زمینه، تفکیک مواد زائد قابل بازیافت از زباله‌های خانگی در مبدأ و بازیابی آن‌ها به‌صورت اصولی و بهداشتی است.

بازیافت زباله فواید زیادی دارد، از جمله: صرفه‌جویی در مصرف منابع طبیعی، صرفه‌جویی در مصرف انرژی، نیاز به فضای کمتر برای دفن زباله. آموزش در قالب سرگرمی بسیار مؤثرتر و ماندگارتر از آموزش مستقیم است. کتاب **آموزش بازیافت** شامل مجموعه سرگرمی‌هایی است که با این هدف تهیه شده‌اند. در هر صفحه‌ی این کتاب، یک نکته‌ی زیست‌محیطی آمده است. کودک پس از خواندن متن کوتاه، برچسب مناسب را از صفحه‌ی برچسب‌ها جدا می‌کند و در صفحه‌ی مربوط می‌چسباند.

کسب معلومات فراوان در علوم یا انجام محاسبات پیچیده و سریع ریاضی منظور ما نیست.

در پایه‌ی پنجم، همه‌ی کتاب‌های درسی به غیر از قرآن، جدیدالتألیف هستند. برنامه‌ی تأمین مدرس ما عمدتاً روی دو درس ریاضی و مطالعات اجتماعی متمرکز بوده است، زیرا از چند دهه پیش تغییری نداشته‌اند و اکنون بر اساس برنامه و رویکرد جدید به آموزش تألیف شده‌اند.

درس‌های علوم، دینی و فارسی تغییر رویکرد و برنامه ندارد، اما محتوای آن‌ها هم‌سو با اسناد تحولی و شرایط جدید مریبان و متریبان تغییر کرده است. آشنایی با بقیه‌ی درس‌ها هم با بسته‌های آموزشی انجام خواهد شد.

در پایه‌ی پنجم، کتابی به نام «کار و فناوری» تدوین شده است که در تعدادی از مدارس به شکل اجرای آزمایشی ارائه می‌شود.

نشانی الکترونیکی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های دوره‌ی ابتدایی و متوسطه‌ی نظری: talif@talif.sch.ir

سخنی با آموزگاران پایه‌ی پنجم

در ارتباط با تغییرات کتاب ریاضی پایه‌ی پنجم، مسئولان گروه درسی ریاضی در تدریس این کتاب توجه آموزگاران را به نکاتی جلب کردند: در گذشته تأکید کتاب‌های درسی ریاضی بیشتر بر توانایی انجام محاسبات بوده است. در رویکرد جدید ضمن حفظ این هدف تأکید بر پرورش قوه‌ی تفکر، تعقل و توانایی حل مسئله است. اصلی‌ترین و مؤثرترین نقش در این راستا به عهده‌ی معلم است. مؤلفان کتاب حاضر نیز سعی کرده‌اند که در ادای وظیفه نسبت به آموزش آموزگاران، ضمن اطلاع‌رسانی به موقع در مورد تألیف کتاب، کتاب راهنمای معلم و نیز فیلم‌های آموزشی را به موقع در اختیار همکاران عزیز قرار دهند. ساختار این کتاب از سه بخش فعالیت، کار در کلاس و تمرین تشکیل شده است. آنچه که در انجام یک فعالیت به‌طور عمده مدنظر بوده است، آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم درسی و سهیم بودن در بیان و حل آن است. فعالیت‌ها شامل مراحل همچون درک کردن، کشف کردن، حل مسئله، استدلال، بررسی کردن، حدس و آزمایش، توضیح یک راه حل، مرتب کردن، قضاوت در مورد یک راه حل است.